

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 6 Sayı: 27 Volume: 6 Issue: 27

Yaz 2013 Summer 2013

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ALİ CEMÂLÎ EFENDİ'NİN RİSALE-İ NASİHAT'İ RİSÂLE-İ NASİHAT OF ALİ CEMÂLÎ

Mahmut KAPLAN*
Sümeyye YILDIZ**

Öz

Osmanlı Devleti'nin sekizinci şeyhülislamı olan Zenbilli Ali Efendi, üç padişah devrini yaşamış, önemli bir âlimdir. Ali Cemâlî, önce Karamanlı Mevlânâ Hamza'dan ders almış, sonra İstanbul'da dönemin ünlü âlimi Molla Hüsrev'den ilim öğrenmiş; daha sonra Bursa'da ilmi, zühdü ve tasavvufa meyli ile bilinen Hüsâm-zâde Mevlânâ Muslihiddin'in derslerine devam etmiştir. Çeşitli medreselerde müderrislik, çeşitli vilayetlerde müftülük görevini yerine getirmiştir. Ünlü âlimin "Mevlânâ Sûfî Ali Cemâlî" olarak anıldığı da rivayetler arasındadır. Makalemizin konusu olan eser, Zenbilli Ali Cemâlî Efendi'nin *Risâle-i Nasihat*'idir. Müellif 10 varaklık eserinde, imanı hakikatlerden, nefis ve şeytanın tuzaklarından, nefsi kötü sıfatlardan temizlemek gerektiğinden, Allah rızasını ve muhabbetini elde etmenin yollarından vs. bahseder. Tasavvufta kemâle erdiği aktarılan âlimin bu eseri, insanlara nasıl iyi bir kul olunacağını gösteren önemli öğütler içerir. Makalemizde müellifin hayatından kısaca bahsedilecek; eserlerinden *Risâle-i Nasihat*'in muhtevası üzerinde durulacaktır. Ve son olarak eserin transkripsiyonlu metni ve tıpkıbasımı verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ali Cemâlî, *Risâle-i Nasihat*, Nefis, İman.

Abstract

Zenbilli Ali Efendi, the 8th Shaykh of Islam of the Ottoman Empire, is a leading scholar witnessed the era of three Ottoman Empires. Ali Cemali Celebi primarily had taken lessons from Karamanlı Mevlana Hamza, later learned knowledge from Istanbul's famous scholar Molla Husrev, afterwards in Bursa continued to the lessons of Husam-zade Mevlana Muslihiddin who was known as having propensity to asceticism and sufism. He completed the duty of mudarris in different madrasahs, and also the duty of mufti in different provinces. It is also among the cites that this famous scholar, Zenbilli Ali Efendi, was called as "Mevlana Sufi Ali Cemali". The subject of our article is Zenbilli Ali Cemali's *Risale-i Nasihat*. The author in his 20 pages work, *Zenbilli Ali Efendi*, mentions about truths of faith, the needs to protect the self from the traps of our soul and devil, and also to clean away the self from evil behaviours, at the same tells about the ways to attain consent and compassion of Allah. The islamic work of this scholar, who was cited to reach the perfection in Islamic sufism, involves essential warnings by showing how to be a good believer. Within the article a brief reference will be presented about the author, and there will be an emphasis on the content of one of his literary works titled *Risale-i Nasihat*. Lastly, the transcribed text and the facsimile of the work will be put forward.

Keywords: Ali Cemâlî, *Risâle-i Nasihat*, Self, Faith.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin sekizinci şeyhülislamı olan Zenbilli Ali Cemâlî Efendi, II. Bâyezid, Yavuz Sultan Selim, Kanunî Sultan Süleyman devirlerinin en ünlü âlimlerindedir. Molla Fenârî'nin hocası ve Sultan I.Murad zamanının ünlü ulemâsından Cemâlüddîn Muhammed Aksarâyî'nin torunu, Ahmed ibni Mehmed Çelebi'nin oğludur. (Altunsu, 1972: 13) Dedesine

* Prof. Dr., Fatih Üniversitesi, Büyükçekmece Kampüsü, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 34500 İstanbul.

** Arş. Gör., Fatih Üniversitesi, Büyükçekmece Kampüsü, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 34500 İstanbul.

nisbetle kendisine Cemâlî denmiş, Alâeddin Ali el-Cemâlî (Hayrullah Nedîm, 2007: 219) olarak da tanınmıştır.

Ali Cemâlî Çelebi, önce Karamanlı Mevlânâ Hamza'dan ders almış, sonra İstanbul'da dönemin ünlü âlimi Molla Hüsrev'den ilim öğrenmiş; daha sonra Bursa'da ilmi, zühdü ve tasavvufa meyli ile bilinen Hüsâm-zâde Mevlânâ Muslihiddin'in derslerine devam etmiştir. Çeşitli medreselerde müderrislik, çeşitli vilayetlerde müftülük görevini yerine getirmiştir. (Mecdî Mehmed, 1989: 302-308; Baysun, 1997: 85-88)

Üç padişah devrini yaşayan Zenbilli Ali Efendi, vaktini Kur'ân-ı Kerîm ve ilim okumaya, ibadete, ders ve fetva vermeye bölüştüren alçak gönüllü ve hakka hukuka riayet eden üstün bir kişilik (Hoca Saadettin, 1979: 11) olarak tanımlanır. "Zenbilli" lakabı, inşa ettirdiği sıbyan mektebinin karşısında bulunan konağının penceresinden sarkıtığı zenbil ile bilinmesinden ileri gelmektedir. Halk, herhangi bir konu hakkında fetva almak istediği zaman bürokrasiye takılmaz, sıra beklemez, sorularını yazar, Cemâlî'nin sarkıtığı bu zenbile koyardı. Ali Cemâlî Efendi de zenbili yukarı çekip kâğıttaki soruların altına, cevaplarını derhal yazar ve geri aşağı sarkıttırdı.

Vefatı, *Devhatü'l-Meşâyih* adlı eserde şöyle anlatılır: "Dokuz yüz otuz ikide 'âzim-i dergâh-ı Rabb-ı Mu'în ve eser-i birr ü hayrı olan Zeyrek Mektebi sahasında çemen-i suffede defn-i zîr-i zemîn oldu. Vefât-ı 'âlim-i rabbânî-i mâ târih-i irtihalleridür." (Müstakimzâde, 1978: 16)

Mecdî Mehmed Efendi ise Ali Efendi'nin vefâtı anındaki bir hâdis hakkında şunları kaydeder: "Müellif-i Şakâyık nakl eyledi ki Mevlânâ Müftî Ali Efendi'nin maraz-ı mevtinde pederim ile iyâdete varup musâhabete şürû' etdigimizde vâlid-i azîzümle ikisi sırran bir söz söyleyüp pederüm girye eyledi. Meclis-i 'iyâdetden eve vardığımızda pederümden istikşâf-ı hâl idüp giryenün sebebini su'âl itdükde cevâb virüp Mevlânâ hazretleri kendilerin tahkika-i vefâtını baña i'lâm eyledi. Enbiyâ-i 'izâm aleyhi's-selâtü ve's-selâm zümresinden Mûsâ peygamber aleyhi's-selâtü ve's-selâm hazretlerinin rûh-ı pür-fütûhu vakt-i işrâkda gelüp kendüi dâr-ı bekâ ve diyâr-ı âhirete da'vet eyledigini hikâyet eyledi." (Mecdî Mehmed, 1989: 308)

Kaynaklarda müellif adına kayıtlı olan eserler şunlardır: *Muhtarâtü'l- Hidâye, Fetâvâ-yı Ali Efendi, Risâle-i Nasihat, Risâletü fî Deverânü's-Sûfiyye, Risâle-i Vahdet-i Vücûd, Terceme-i Deverânü's-Sûfiyye.*

Eserlerinden de anlaşıldığı üzere, tasavvufta kemâle erdiği aktarılan ünlü âlimin "Mevlânâ Sûfî Ali Cemâlî" (Hayrullah Nedîm, 2007; 14) olarak anıldığı da rivayetler arasındadır. Hatta II. Bâyezid için ahlak bilimine dair bir risâle yazdığı (Altunsu, 1972: 16) söylenmektedir. Makalemizin konusu olan eserin başlığı "*Risâle-i Cemâlî Müftî Ali Efendi*" olarak geçse de, kütüphane kaydında *Risâle-i Nasihat* ismi ile mevcuttur.

Eserin bilinen tek nüshası, İstanbul Belediye Kütüphanesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Nüshanın tavsifi ise şöyledir: Arşiv Numarası: 314/8; Eser Adı: Risâle-i Nasihat; Yazar Adı: Zenbilli Ali b. Ahmed Cemâl ed-dîn Aksarâyî (öl.932/1526); Boyut (Dış-İç):235x165-145x95 mm; Yaprak: 52b-62a; Satır:19; Yazı Türü: Nesih.

Risâle-i Nasihat'in Muhtevası

9 varaklık eserinde anlattığı imanî hakikatleri, ayetler, hadisler, hadis-i kudsiler ve kelâm-ı kibarlar ile delillendiren Ali Cemâlî Efendi, kısaca şu konulardan bahseder: Öncelikle Allah'a hamd ve sena ile sözlerine başlayan müellif, Hz. Muhammed'e salât ve selam eder; onun âline ve ashabına duada bulunur; içtihad imamlarından ve vazifelerinin öneminden övgü ile bahseder. Sonra asıl mevzua girer ve ilk olarak mü'min, münâfık ve kâfir sıfatlarını sıralar. İnanan bir insanı küfre götürebilecek hallerden, münâfıklığın alametlerinden ve bunlardan yola çıkarak asıl mü'minin nasıl olması gerektiğinden söz eder. Müellife göre Allah'a iman, sadece O'nun birliğine inanmak değil; inzal ettiği Kitab(Kur'ân-ı Kerîm)'a, gönderdiği Resûl(Hz. Muhammed)'e ve emr-i ma'rûf nehy-i münker(iyiliği emredip kötülükten men etme)ye inanmaktır. Kalbinde bu imanı sağlayan kişi, dinin gerektirdiği emirleri, ibadetleri, yerine getirmeye başladıktan sonra, özürsüz olduğu zaman bunlara devam etmese münâfıktır ki nifak

sıfatı, İslam dininde manevi bir hastalıktır. Kendinde nifak sıfatı olanın İslam'ı (imanı) sahih olmaz. İman farz olduğu gibi, amel (ibadet) de farzdır. Ancak bu ameli gönülden gelerek, gösterişsiz yapmak gerekir. (Mesela) Namazı, gönülden ve muhabbetullah ile eda etmelidir. Namazı kılarırken aklı ve gönlü dünya işlerinde olan, yine münâfıklıktan kurtulmaz. Muhabbet-i ilâhiyeyi kalbinde duyanın aşkı ise maşukun tecellisidir ki o kişiye ne gam vardır, ne de keder. Bu makamları ve halleri bilmek, ehl-i süluk ve ehl-i hâl olmayı gerektirir. Yoksa insan, kitaptan okumakla bu hakikatlere varamaz. Hz. İbrahim dahi kalbinin tatmin olması için Allah'tan mucize istemişti. Buna karşılık zamane insanının okumak veya işitmekle kalbinin tatmin olması beklenemez. Eğer insan, işitmekle kalbim tatmin oldu, nefsim kemale erdi, diyorsa; bu da kibir makamıdır ki halini ve amellerini halis ve makbul bilmek, kendini başkalarına üstün görmektir. İnsan âteş-i aşka düşüp yanmalı ki kibir, düşmanlık, hırs, su-i zan, hased, cimrilik, dünya, mal, evlat sevgisi gibi sıfatlar yok olsun. Böylelikle insan, âlem-i nefsaniyetten âlem-i rûhaniyete yükselir. Bu da kâl ile değil, hâl ile olur.

Daha sonra müellif, nefsin altı mertebesinden ve bunların sıfat ve işaretlerinden söz eder. Nefs-i emmâre makamından, nefs-i marziyye makamına varıncaya kadar insandaki tüm kötü hasletler yok olur. Ancak nefis terbiye edilmez ve bu tezkiye gerçekleşmezse, insan ahirete şeytanî sıfatlar ile gitmiş olur. İşte cehd edip bu manevi hastalıktan kurtulmak gerekir. Fakat insan bunu kendi kendine yapamaz. Çünkü bu sıfatlar her insanda yaratılmıştır. Hz. Peygamber'in Allah'ı kendine mürşid edinmesi bize en güzel örnektir. Sen Hz. Muhammed'den daha mı aziz ve mükerremsin ki bir mürşidin elinde terbiye olmuyorsun? Yüz, insana en yakın uzuvdur; ancak göz, yüzü görmez. Yüzü görmek için ayna gerekir. Bunun gibi, sen de aybını ve kusurunu görmek istersen, bir insan-ı kâmil bulup ona hizmet et, onun gönlüne gir ki onun vasıtasıyla sana fazl-ı Rabbanî müyesser olsun. Bu kötü ahlak, İblis sıfatlarıdır. Bir kimse bunlardan kurtulmak istese (şeytan o insana) türlü türlü hileler eder. Kişi bunlardan halas olmak için nasıl hareket ederse etsin makbuldür. İnsan kâl ile Müslüman olur, tâatler ile cennete dâhil olur ve hâl ile Hakk'a yakın olur.

Mü'min olanlara layık olan budur ki birbirine adavet etmez, birbirine kastı olmaz; Allah'ın rızasına muhabbet eder, onu kazanmaya çalışırlar. Ta ki onlara merhamet edilir ve onlar Cemalullah'ı müşahede etmeye muvaffak olurlar. Zira muhabbet rahmanî, adavet şeytanîdir. Mü'min adavetten kurtulmadıkça kâmil imana ulaşamaz.

Bir kimse hayvanî sıfatlarla vasıflanmış iken, dünya meşgalesi ile meşgul ve muhabbeti ile dolu iken bir mübarek saat rast gelip ilahî tecelliden ufacak bir koku duysa, o kişi cânib-i Hak'tan bir miktar lezzet almış olur. O lezzete doyamaz ve bir daha tatmak için dua, zikir ve ibadete yönelir. Bunların her birinde çok sevap vardır ama kalp, yine dünya muhabbetinden vazgeçemez. Kişi ne kadar içten dua ve zikirde bulunursa bulunsun, yine dünya işleri onun zihninden yok olmaz. Ancak açıktan, yüksek sesle zikir, dua ve ibadet etmek, dünya meşguliyetini bir derece daha yok eder, nefsanî heva ve hevesler yok olur, şevk-i ilahî zuhur eder. Açıktan söylenen zikirlerin en faziletlisi lâ ilâhe illallahtır. Bütün şeyhler ve ehl-i süluk, kelime-i tevhîd ile irşad ederler. Ancak bunları yine rıza-yı ilahî için yapmasa muvaffak olamaz. Hakiki derviş, tevhîdi, safa-yı kalp ile edip nefsin karanlıklarından kurtulandır. Her anında muhabbet-i ilahî ile olandır. Söylediği her söz, ilahî bir konuşma, işlediği her amel Salih, baktığı her nazar hakkanîdir. Ve kendi ayıbını görür, başkalarının kusurlarıyla ilgilenmez. Nefsini ve acizliğini bilir, kibirlenmez. Yaratılan hiçbir varlığı incitmez. Herkesin zahmetini çeker, ancak kimseye kendi yükü yüklemeyiz. Fani dünya için kimse ile savaştırmaz. Rıza-yı Hak'ı gözetip nefsinde uymaz. Başına her ne gelse mahlûktan değil, Hakk'dan bilir. Her ibadetini ihlâsla yapar, işine riya karıştırmaz. Malını Hak yolunda harcar. İşte dervişlikten murad, cehd edip bu makamları derece derece geçmek ve sonunda kâmil imana ulaşmaktır. Yoksa sûreten derviş olup sûreten kalbi yaralı, hastalıklı olan, bu hallerden gafildir.

Bu haller, evliya halidir. Eğer dünyada ibadet edip Allah'ın rızasına kavuşmak istersen, ehlullah eteğinden tutmalı, onun her haline itaat etmeli, kapısının eşliğinde nefsini kurban eylemelisin. Böylelikle Allah'ın makbul kıldığı kulları arasına girersin. Mahşer günü, cennetlikler ve cehennemlikler ayrıştırıldığı zaman halinin nice olacağını düşün. O halde cehd edip gaflet perdesini yırt. Ölmeden önce nefsinle hesaplaş, hayrının mı yoksa şerrinin mi fazla olduğunu şimdi gör. Her insan kıyamet günü soru sorulduğunda cevap vermek için yıllarca

azap görür, sıkıntı çeker. Sen eğer hesapsız ve azapsız, istediğin kapıdan cennete girmek istiyorsan, halini evliya haline benzetip gece gündüz ibadetle meşgul ol. Adın mü'mindir. Böyle yaparsan, tüm yaratılmışların şerrinden ve tuzağından emin olursun. Münafık sıfatlarını terk et, mü'min sıfatlarıyla vasıflan. Dilini yalan, gıybet ve malayaniden temizle. İman da küfür de dil ile olur. Dil, zahirdir. Zahirini temizle ki batının da muhabbetullah ile temizlensin. Güneş doğmayınca, gece karanlığı yok olmaz. Nefis, karanlıktır. Ve bu, sende karar bağlamıştır. Onu kolaylıkla yok edemezsin. Sen gece gündüz itaat, ibadet, evrad ve zikir ile meşgul ol ki Hak güneşi doğsun, batıl karanlığı yok olsun. Yoksa bu kötü sıfatlar sende mevcut iken sen mü'min olamazsın. Zira bir kabın içi şarapla dolu iken dışını yıkamakla içindeki murdar temizlenmez. İçindeki dışı döküp döne döne iyice yıkayacaksın ki murdarlık izi kalmasın. İşte senin vücudun da murdarla dolmuş kaba benzer. İçindeki şeytanî sıfatları dışı atıp gidermeyince muhabbet-i ilahî tecelli etmez. Kişi, düşmanı ile savaşırken, gâh kovar, gâh kaçar, gâh döner, gâh durur. Kim bu manayı anlayıp nefis-i emareyi terbiye etmek için dönse, kalksa, otursa, caizdir. Dünya hayatı, oyun ve oyalanmadır. Dünya için oynamaktansa ahiret için oynamak daha faziletlidir.

Ahir zamanda Deccal zuhur edecek ve Hz. İsa, Allah'ın emri ile gökyüzünden nüzul edip Deccal'ı katlettikten sonra herkes sükunet içinde olacak. Tıpkı bunun gibi, senin vücudunda da nefsin deccalı zuhur eylemiştir. Sürekli heva ve heveste olup vücudunu fesada vermekte ve seni helak etmektedir. O halde İsa nefesli bir kişi bulmak ve Allah'ın inayeti ve o kişinin himmet kılıcı ile nefis deccalının başını kesip şer ve fesadını vücuttan kaldırmalıdır. O zaman kişi âlem-i nefsanîyette âlem ruhaniyete yükselir. Onun her ameli ibadet, her sözü zikrullah ve her bakışı hakkânî olur. Ve kişi böylelikle, tüm eşyanın sırlarına vakıf olur. Nicesi bunu semâ' ve devr ile; nicesi ilimle terbiyetle; nicesi evrad ve ezkar ile; nicesi hayır ve hasenat ile; nicesi cömertliği ve alçak gönüllülüğü ile yapar. Görüldüğü gibi Hakk'a giden yollar çoktur. Yol ne olursa olsun âlemlerin sultanı Hz. Muhammed'in arkasından gitmelidir. O ne amel ettiyse ona göre âmil olunmalıdır ki O'nun şefaatinde mahrum olmayıp rahmete erişilsin.

Metin

Risâle-i Cemâli Müftî 'Alî Efendi

Bismi'llahi'r-raḥmāni'r-raḥîm

Şükr ü sipâs ol Bârî Te'âlâ ḥazretine ki şamu mevcûdâtı ḳudreti ile vücûda getürdi. Kemâl-i ḳudretin izhâr kıldı ki ehl-i başîret kemâl-i 'azametinin müşâhede idüp cemî'-i 'ömrin ḥamd ü zikre şarf ide ve ba'dehu şalât u selâm Ḥazret-i Muḥammed Muştafâ salla'llâhu 'aleyhi ve sellem üzerine olsun cemî'-i maşnû'âtı anuñ yüzi suyına ḥalḳ eylemişdür. Ve daḫı âli aşḫâbı üzerine olsun ki cemî'-i ṭuruḳ-i Ḥaḳ'da İslâm ḡayretin çeküp mu'âvenet itmişlerdür. Rıdvanu'llâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'în. Ve bunlardan soñıra e'imme-i müctehidîn gelüp envâ'-ı delâ'il ile ṭarîḳ-i şer'î işbât idüp menhiyyâtı tefrîḳ idüp cehl zulmetinden ḳalanları ve 'ilm ile 'amel itmeyüp nefis-i emmâre maḳâmında olan kimesneleri ṭarîḳ-i Ḥaḳḳ'a sülûk ve şürû' itdürmek için nice gûna evrâd u ezḳâr telḳîn idüp nefis-i emmâreyi muṭma'inne maḳâmına getürüp vâsıl-ı Ḥaḳḳ olmasına sa'y u himmet idüp leyl ü nehâr ıslâḫ-ı nefse meşḡul olmuşlardır. Raḥmetu'llâhi 'aleyhim ecma'în. Emmâ ba'd geldük imdi insâna ki rûḫ nefis birdür. Ammâ şıfatlarında fark vardır. Nitekim kâfîrde nefis vardır illâ maḳbûl degüldür. Zîrâ fuẓûldur Ḥaḳḳ'a imân imân getürmek hemân Allâh birliğine inanmaḳ degüldür. Zîrâ bir kişi Ḥaḳ te'âlânın birliğine imân getürse ammâ Ḥazret-i Risâlet'ün nübüvvetine inanmasa yine kâfîrdür. Müselmân olmaz. Her kim Ḥaḳ te'âlânın vaḫdâniyyetine Ḥazret-i Muḥammed 'aleyhi's-selâmuñ risâletine imân getürse ammâ emr-i ma'rûf ve nehy-i münkere inanmasa yine küfürdür. Zîrâ Ḳur'an-ı Şerîf'le şâbitdür. Bir kimesne Ḳur'an-ı Şerîf'e inanmasa yine kâfîrdür. Ammâ emr-i ma'rûf ve nehy-i münkere daḫı (Varak 53a) İmân getürse ba'dehu 'ameline şürû' idüp 'özürsüz olduḡu zamânda müdâvemet itmese ol kişi münâfıḳdur. Zîrâ şıfat-ı nifâḳ dîn-i İslâm'da bir marâz-ı ma'nevîdür. Her kimde şıfat-ı nifâḳ olsa anıñ İslâm'ı şaḫîḫ olmaz.

Ḥazret-i Risâlet ḥadîş-i şerîfinde buyurdi: ¹. İmdi mücerred inanmaḡla olmaz imân getürmek nice farz oldiyse 'amel itmek daḫı añcılâyın farz olmuşdur. İhmâl idüp edâ eylemese münâfıḳdur. Selb iden ḥod kâfîrdür. Bir kimesne emr-i Ḥaḳḳ'a imân getürdükdün soñıra 'amel

¹ Kim beş vakit namazı terk ederse, Müslümanlığı sahih olmaz.

dağı itse ammā huzūr-ı kalb ile ve şafā-yı hātır ile olmasa anda dağı şıfat-ı nifāk bulunur. Nitekim Hāzret-i Hāḡḡ celle ve ‘alā kelām-ı ḡadīmīnde buyurdi:

ان لنا فئتين يجادون ² İmdi münāfıḡlar namāz dahı kılsalar yine münāfıḡlıḡdan ḡalāş olmazlar. Zīrā kāḡillikle edā ider muḡabbetle edā itmez. Ve hem gōñülleri maḡabbet-i dūnyāya mübtelā olmuşdur. Şüretleri namāzda gōñülleri hevādatur. Dağı ḡalḡ bizim namāz kıldığımızı gōrsünler diyü kılarlar. Ve dağı zıkr ile azacıḡ eylerler ki aḡzın açup āvāzı işidilmez. Kendiden su’al itsek eydür ki ben gōñülde iderin dir. Ammā ḡayrı yoḡdur ki eger gōñülde maḡabbetu’llāḡ olaydı āşār-ı maḡabbet zūḡūr iderdı. Zīrā ki bir yerde şem‘ ola elbette anuñ şevḡi etrāfa ḡaḡı lup şu‘le virür. İçerüde şem‘ olup ḡalḡa ‘ayān itmemeḡ ehlu’llāḡ ḡalīdür. Nitekim peyḡamber

salla’llāḡu (**Varak 53b**) ‘aleyhi ve sellem: **الفقر وبه فخرى** ³. Zīrā Hāzret-i ‘aleyhi’s-selām faḡrı iḡtiyār eylemişdür. Münāfıḡuñ şıfatı dağı budur ki faḡırlıḡı ḡabül eylemez ḡahallı düşerse faḡırlıḡdan şıḡayet ider. Hāḡ celle ve ‘alā verdigine ḡanā‘at eylemez belki mañsıb ve cihet artup ve kār kişb ziyāde idüp cem‘-i māl itmek ḡaydına düşer. Ol namāzı uşan ve soḡuḡ dutdıḡı eşḡāl-i dūnyā ve efkār-ı hevādatur. Zıkru’llāḡı cān u dilden itmeyüp şevḡe gelmedigi ve ḡalbinüñ şümlüḡındandır. Zīrā bir yaş ağacı ocaḡa ḡosalar bir nice zamān ḡadırdıyup şadā eylese gerekdür. Andan geḡse bir nice zamān tütünü ḡıḡar. Ba‘dehu āteşe lāḡıḡ olup yalıñ peydā olup şevḡ ḡāşıl olsa gerekdür. Andan soñra āteş küllü iḡrak idüp anı ağaḡ şıfatından ḡıḡarup maḡzā āteş olup sāḡine oldukda soñra kül itse gerek durur. Kimesne anda āteş var idigin bilmez. Meger ol yanar yeri ḡarışdıralar. Ol vaḡt ziyā-yı āteş ma‘lüm olur. İmdi meşelā insān-ı za‘if dağı nefis ḡaḡımuñ içinde ḡudāyī büyüyüp ve hevā ile dūnyāya şu‘beler şalmışdur. Evvelen aña bir baltalı ağacı kesici bir ādem gerekdür ki envā‘-ı zahmetle kesüp varlıḡından ayıra ki kökidür. Ol himmet-i evliyādur evvelā ‘ināyet-i Hāḡ‘dur ki ol azizüñ nazarı aña tüş oldı. Andan dağı budaklarını ayırıp ḡidermekdür ki selb-i māsivādur. Andan ocaḡa girdikde ya‘nı hidāyet-i Hāḡḡ olup ‘aşḡ-i ilāḡı tūlū‘ itdüḡde anuñ vüḡdü ağacını kızdırıp bir nice dürlü şadālar peydā olsa gerekdür. Zīrā ki gerḡi (**Varak 54a**) zāḡhiren şadā peydā idüp ḡaḡıran ādemdür. Ammā ma‘nide bir ḡaḡırdıcı vardır. Zīrā bir kimse ‘āşıḡ olmasa āḡ u efḡān idemez. Ammā ‘āşıḡ olsa elbette ma‘şūḡınuñ ‘aşḡı aña te‘şir idüp ‘ār u nāmūsı terk ider. Ve nice kerre ma‘şūḡı ‘aşḡa ol ḡolanur. Anı ḡolandıran ma‘şūḡ aşḡıdır kendi ḡālī degüldür. İmdi şüretā ḡaḡıran ve feryād iden ādemdür. Ammā ma‘nide maḡabbet-i ilāḡıyyedür kim vüḡüdü insānı

mücellī olur. Ve **وَجِبْتُهُمْ وَيَجْتُونِي** ⁴ ma‘nāsı zūḡūr ider. İmdi bu ḡālde oluncaḡ her ne ḡarīḡ ile ḡareket itse ‘ında’llāḡ maḡbül ‘āşıḡınuñ ‘aşḡı ma‘şūḡınuñ mücellāsı ola aña ne ḡam ve ne ḡuşşa. Belki aña inkār iden

anuñ ḡālīn bilmeyüp añlamadıḡıdır. Zīrā **المردعدو لما جهل** ⁵. Eger bir kimse ehl-i ḡāl olsa anuñ dağı ḡālīni añlardı. Ammā bu maḡāmları ve bu ḡālīleri bilmeklik ehl-i sülūk ve ehl-i ḡāl gerekdür. Yoḡsa bir kimse bu bilāda varmasa ol yolun ḡālīni ve inişini ve yoḡuşını ve düzini ne bilür. Ve bir kimesne bir şehre girmese ol şehrin içindekin bilmez. Bilürse dağı zannı iledür kendisi görüp müşāhede itdigi görüp añladuḡdan soñra dūnyā ḡalḡı bir yana olsa dönmez. Zīrā ol maḡallı görüp kemāl ile bilmişdür. Anuñḡun dönmez. Ammā işidüp inanmaḡla añlayanuñ ol mertebe ḡuvvet-i ḡalbi yoḡdur. Nitekim Hāzret-i İbrāḡīm ‘aleyhi’s-selām dağı tā görmeyince muḡma‘inn-ḡalḡ olmadı Kelām-ı ḡadīm‘de ḡelür:

قال اولم تؤمن قال بلى ولكن ليطيبن قلبي ⁶ (**Varak 54b**) ilā āyeh Hāzret-i İbrāḡīm ‘aleyhi’s-selām ḡālīlu’llāḡ iken mücerred istimā‘ ile inanup muḡma‘inn-ḡalḡ olmadı. ‘Ale‘l-ḡuşuş dağı rabbānı idi. Yā şimdiki zamāne ādemī mücerred ben kitābda böyle gördüm ve böyle işitdüm dimekle muḡma‘inn-ḡalḡ ola mı? Bir dā‘ire ki ḡālīlu’llāḡ imān ile muḡma‘inn-ḡalḡ olmadı tā müşāhede maḡāmına varmayınca. Yā senüñ gōñlüñ İbrāḡīm ‘aleyhi’s-selām gōñlinden elyaḡ mı oldı ki kendiñ gibi bir ādemden işitmekle tekmil-i

² “Münafıklar, Allah’ı aldatmaya çalışırlar. Allah da onların bu çabalarını başlarına geçirir. Onlar, namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ve Allah’ı pek az anarlar.” (Nisa 4/142)

³ Yoksulluk benim övüncümdür. (Yılmaz, 1992: 49)

⁴ “Allah onları sever, onlar da Allah’ı severler.” (Mâide 5/54) (Âyetin tamamı: “Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (bilin ki) Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah’ı severler. Onlar mü’minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı güçlü ve onurludurlar. Allah yolunda cihad ederler. (Bu yolda) hiçbir kinayıcının kinamasından da korkmazlar. İşte bi, Allah’ın bir lutfudur. Onu dilediğine verir. Allah lutfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.”)

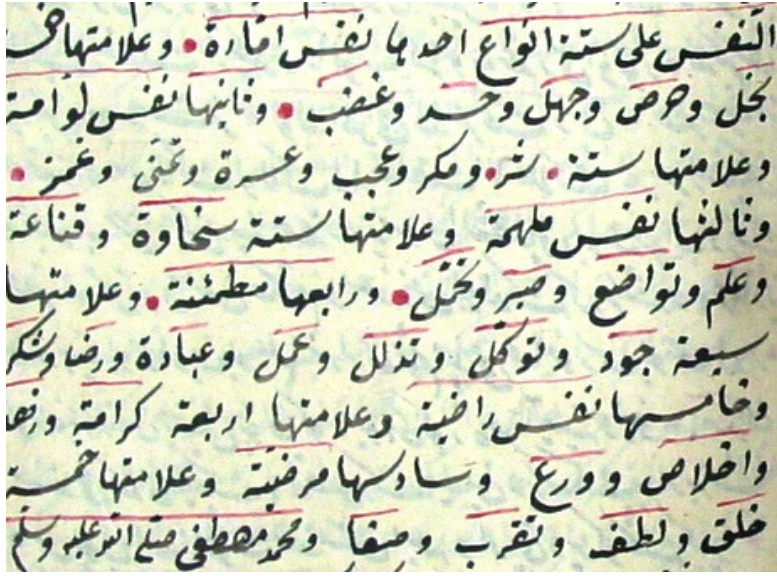
⁵ Kişi bilmediği şeyin düşmanıdır. (Hz. Ali)

⁶ “(Allah ona) ‘İnanmıyor musun?’ deyince, ‘Hayır (inandım) ancak kalbimin tatmin olması için’ demişti.” (Bakara 2/260) (Âyetin tamamı: “Hani İbrahim, ‘Rabbim! Bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster’ demişti. (Allah ona) ‘İnanmıyor musun?’ deyince, ‘Hayır (inandım) ancak kalbimin tatmin olması için’ demişti. ‘Öyleyse, dört kuş tut. Onları kendine alıştır. Sonra onları parçalayıp her bir parçasını bir dağın üzerine bırak. Sonra da onları çağır. Sana uçarak gelirler. Bil ki, şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.”)

nefs idüp taqarrüb bulasın. Belki insānuñ bu añlaması hañadur. ⁷ Zīrā buña maķām-ı ‘ucb u kibr dirler. Zīrā hālın ve a‘mālın hālīs ve maķbūl bilüp aħara ta‘n idüp zemm ider. Şol kimesnenüñ kim Haķķ’a taqarrübü ola. Ol Haķķ’dan ğayrı nesne müşāhede idemez. Bir ‘āşık iki maħbūb sevse kendi ihtiyāridur. Ammā maħbūb bir olsa ol maħābbet maħbūb-ı hālīdür. Zīrā dimişler beyt:

Bir ğoñölden iki sevgü şığmaya
İki dilliden haķāyık toğmaya

Pes insān daħı āteş-i ‘aşka düşüp nemi ve şuyı gidince kızmaya ki şekk ü ğümān dütüni çıķmaz. Kaçan kim şıfat-ı nefsanıyyet tarħ olanda şıfat-ı rühāniyyet ħurūc idüp ol varlığı kendüye cezb ider. Andan ol kimesne ‘ālem-i nefsanıyyetden ‘ālem-i rühāniyyete ‘urūc-ı kibr ider ki ‘ucb u nifaķ u ħırş u ‘adāvet ve ħased ü buħl ve ħama‘ u ħubb-ı dünyā ve ħubb-ı evlād ve sü‘-i zan ve tefekkür-i fānī ve ceng ü cidāl ve baħş u mu‘āraza ve daħl ve māeşbehehu zālīk. Bu şıfatlar tarħ olunup rühāniyyet tūlū‘ ider. Andan ol kişinüñ her şıfatı maķbūl olup her ħareketi izn-i Haķķ’ladur. Nitekim buyurulmuşdur. Bu hāl ile **(Varak 55a)** olur kāl ile olmaz. Mücerred ħırķa ve şāl ile olmaz. Eger yol vireydi tāc ile ħırķa alaydım ben anı otuza kırķa. Geldük imdi kişi ‘ālem-i nefsanıyyetden ‘ālem-i rühāniyyete hālā nice ķadem başar imiş. Pes ‘azizler ve ehl-i sülūklar nefsüñ maķāmların ve şıfatların taķsīm itmişler. Zīrā her nesne zāhiren ‘ālāmetinden ma‘lūm olur. Nitekim dinmişdür:

İmdi nefş hālinde bu şıfatlar ki zıkr olındı. Emmāre maķāmından nefş-i marziyye maķāmına varıncaya deĝin ol şıfatlar nice zā‘il olur. Zīrā insān ol şıfatlar üzre ħalk olunmuşdur. Tertīb ile temyіз olur. Şöyle ki nefşine terbiye itmeyüp bu maķāmda ħalursa Allāh subħānehu ve te‘ālā şaķlasun dünyādan āhirete temyіз olmayup **(Varak 55b)** şıfat-ı şeytāniyyet ile gitmiş olur. Bir kişinüñ ‘ameli şeytān ‘ameline muvāfiķ ola ol kişi ne miķdār ehl-i sa‘ādet olur. Pes imdi ceħd idüp bu maraz-ı ma‘nevīden ķurtulmaķ gerekdür. Ammā bu maraz her şaħışla bile ħalk olunmuşdur. Şöyle ki bir kimesneye mürebbī olmaya ol kendüyi bu şıfatlardan temyіз itmeyüp ğāfil olur. ‘Āķıbet ğāflet içinde ħalup kendüye ğadrı olur. Nitekim sultān-ı

kevineyn buyurmuşlar: ⁹ لولاك لولاك ما خلقت الافلاك ¹⁰ لولاك لولاك ما خلقت الافلاك. Ĥazret-i Risālet haķķında Ĥazret-i Resūlü’ş-şāķaleyn böyle cevāb vericek Ĥazret-i Muħammed’dan sen mükerrem ve mu‘azzez mi olduñ ki mürşide varmadın ve terbiye olmadın bu ‘ilm-i esrārı fehm idem mi şanursın bu muħāldür. Ğöze yüzden yakın yoķ göz yüzi ğöremez āyine olmayınca. İmdi sen daħı kendi ‘aybıñ ve kuşūruñ bileyin dirseñ var bir insān-ı kāmīl bul elin tut ħizmetin eyle varını vir ğoñline gir. Ola kim anuñ vāsıtasıyla saña daħı fażl-ı Rabbānī müyesser olup kendi ‘aybıñ ğörmegi

⁷ Varlığın ğünahtr. Ona başka bir ğünah mukayese edilmez. (Hadis-i Kudsi)

⁸ Nefs altı ğeşittir: Birincisi nefş-i emmāredir, alameti beştir; cimrilik, ħırs, cehalet, haset, öfke. İkincisi nefş-i levvāmedir, alameti altıdır; şer, hile, kibir, zorluk, minnet, ğöz yummak. Üçüncüsü nefş-i mülhimedir, alameti altıdır; cömertlik, kanaat, ilim, tevazu, sabır, tahammül. Dördüncüsü (nefs-i) mutmainedir, alameti yedidir; cömertlik, tevekkül, alçak ğönüllülük, amel, ibadet, rıza, şükür. Beşincisi nefş-i raziyyedir, alameti dörttür; keramet, zühd, ihlas, vera. Altıncısı marziyyedir, alameti beştir; ğüzel ahlak, lutuf, (Allah’a) yakınlaşma, safa ve Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem.

⁹ Benim mürebbim olmasaydı, Rabbimi tanımazdım. (Hadis-i Şerif)

¹⁰ Sen olmasaydın, felekleri (kâinatı) yaratmazdım. (Yılmaz, 1992: 113)

hâşıl ola. Yoğsa didigimiz nefsi emmâre şıfatı insânın hâlidür sende dağı vardır. Ğaflet itme kendüñden gideri gör. Yoğsa yevm-i âhirette şeytân şıfatıyla haşır olanlardan olursun. Zîrâ kişinüñ dünyâda ‘ameli

neyse anıyla haşır olur. (Varak 56a) Nitekim hadîş-i şerîfde gelür: **كَمْ تَوَنَّى كَاتِبُونَ وَكَمْ تَوَنَّى تَحْسِرُونَ**¹¹. İmdi bu ahlâk-ı zemîme ki şıfat-ı İblis’dür. Bir kimesne bu şıfatlardan halâş olmak dilese dürlü dürlü hîleler ider. Bulay[ım] ki bu nefsi-zâlimden kurtulam diyü her ne dürlü hareket itse eger devr ve eger semâ’ mağbûldür. Meşelâ bir kimse kâfir vilâyetinde esîr olup tutsak olsa andan halâş olmağičün eger mekr u hîle ve mücâdele ve muhârebe ve şüretâ dinlerin kabûl idüp kenîseye girüp zünnâr kuşansa ‘inda’llâh ve ‘inde’l-mü’minin mağbûldür. Ammâ kâfirler katında mezmûmdur. Eger anuñ göñlündeki niyetin bilseler helâk iderlerdi. İmdi bir kimesne bu ahvâli kendü vücûdında müşâhede idüp bu şıfatları zâ’îl itmeğičün nisbet idüp tevâhîde meşğûl olsa ol hâlde anuñ hareketine nazâr olmaz. Belki kâline ve hâline olmak gerekdür. Zîrâ kişi kâl ile müselmân olur ve tâ’atler ile cennete dâhil olur ve hâl ile Hakk’a

yağın olur. Nitekim hadîş-i kudsîde gelmişdür: **إِنَّ الشَّرَّ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَنِيَّاتِكُمْ**¹² ilâ âhiri hadîş. Bu hâlleri yine ehl-i hâl bilür. Yoğsa bir kimesneden Hakk’a teveccüh olmayup riyâen ve şöhreten ve tağliden ve istihzâ’en nâ-meşrû’ hareket eylese harâmdur. Zîrâ bilen ile bilmeyen bir

degüldür. Nitekim Hakk te’âlâ hazretleri buyurur: (Varak 56b) **قُلْ عَلَىٰ بَسْطِ السُّوَىٰ الَّذِيْنَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُونَ**¹³ ilâ âhiri âyeh. İmdi bilen ile bilmeyen arası fark olındı. Bir kimse bilüp işlese helâldür. Ammâ bilmeyüp işleyene harâmdur. Sözi bilüp söyleyene helâl, bilmeyene harâmdur. Beyt:

Her birinüñ ma’nisi var örtülü
Anı görüp añlayandur bağıtlı

Pes olaruñ cân gözi açılmadı
Añlamadı ma’nîyi kaldı ölü

Bu niyyete göredür şürete göre degül
Bu ma’nîyi fehm itmek müşkildür âsân degül

Zîrâ bir kişi bir şan’ata varmasa ol ehl-i şan’atuñ hâlini bilmez idi. Dervîş gerek dervîş hâlini bilmege. Bu hâl nazarı pâk olanlaruñ hâlidür. Egri nazarla bu esrâr-ı ilâhî müyesser olmaz. Zîrâ imân ile gümân bir yerde cem’ olmaz. Beyt:

Ya sevgil dünyâyı tütğül
Ya sevgil bul iletgil

İmdi mü’min olanlara lâyıq olan budur ki birbiriyle ‘adâvet ve ğarez mâbeyninden getürüp rızâu’llâha mağabbet ideler. Tâ ki añlara dağı merhamet nazarı olup didâr-ı Hakk’ı müşâhede itmek müyesser ola. Zîrâ mağabbet rahmânîdür. ‘Adâvet şeytânîdür. Mü’min ‘adâvetden halâş olmayınca imân-ı kâmil tağşil itmez. Zîrâ ‘adâvet gidermek dağı emirdür. Nitekim Hakk celle ve ‘alâ buyurur:

أَمَّا الْإِيمَانُ فَحَوَّةٌ فَاصِلَةٌ بَيْنَ أَحْوَابِكُمْ وَأَتَقَوُّ الشَّرَّ لِعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ¹⁴ ‘Adâvet idin rahmet buluñ diledi. ‘Adâveti giderüp mağabbet idüp Allâh’dan (Varak 57a) korkun rahmet bulasız didi. İmdi gerçi elbuğzu li’llâh dağı câ’izdür. Fe-emmâ ‘adâvet ve ğarâz ve kîn tütmaq degüldür. Belki bu senüñ itdüğün Hakk’a muvâfık degüldür diyüp tenbîh ve te’kiddür. Ancak ba’zı insân vardır ki şüretâ ‘amelinde hağâ gösterür ma’nide şevâbdur. Nitekim Hazret-i Hağ celle ve ‘alâ Kelâm-ı Kadîmi’nde Hızır ‘aleyhi’s-selâm menâkıbını süre-i Kehf’de şerh eylemişdür. Hazret-i Mûsâ ‘aleyhi’s-selâm Hazret-i Hızır’uñ ‘amelin hağâ añladı tebâ’iyyet itmedi. Ammâ Hızır’uñ işlediği şevâb idi. Bundan ma’lûm olur ki Hazret-i Mûsâ ‘aleyhi’s-selâm kelîmu’llâh iken Hazret-i Hızır’uñ sırrına vâkıf olımadı. Yağında kıldı ki bizim gibi ednâ kuluña göñlümüz gözi kîn ü kibr ve buğl u buğz ve hâsed u inkâr nice bunuñ gibi nefsi-emmâre şıfatlarıyla tölup bağlanmış iken ‘azîzlerüñ ahvâlin ve esrârın müşâhede idüp muğtalî’ olmak müyesser ola mı bu şarîk ile mümkün degüldür. Belki inanmağla ve ikrâr ile ve mağabbetle ve hizmetle ve tebâ’iyyetle ol sırâ vâkıf olsa kabildür. Zîrâ yigidüñ pîrlerüñ hâlidin haberi yoğdur. Pîrlik neydüğün bilmez. Ammâ pîrler yigitler hâlini bilür. Anıñçün kim pîrler yigitlik ‘âlemin görüp añlamışlardır. İmdi bir kimesne dağı ‘ilmüñ zâhir

¹¹ Yaşadığımız gibi ölürsünüz, öldüğünüz gibi diriltirsiniz. (Avâlî’l-Liâlî, C.4; 72.)

¹² Allah, sizin şekillerinize ve amellerinize bakmaz, kalplerinize ve niyetlerinize bakar. (Müslim, Birr, 33; İbn Mâce, Zühd, 9.)

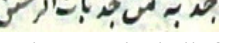
¹³ “De ki hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” (Zümer 39/9) (Âyetin tamamı: (Böyle bir kimse mi Allah katında makbûldür.) Yoksa gece vakitlerinde, secde halinde ve ayakta, ahretten korkarakve Rabbinin rahmetini umarak itaat ve kulluk eden mi? De ki hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.)

¹⁴ “Mü’minler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah’a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin.” (Hucurat 49/10)

ma'nāsın bilmekle bātın ma'nāsın bilümezüz. Ammā ilm-i esrār ki 'ilm-i ilāhīdür. Aña vākıf olan ve ol hālī müşāhede iden 'ilm-i zāhiri okuyup ve bilüp andan 'ilm-i ma'nāya duhūl itmişdür. Anıñ 'ilminde hātā yokdur. Hātā anıñdur ki terbiyet olup nefsi emmāreyi (**Varak 57b**) işlāh idüp marziyye maķāmına sülük itmeden ve 'ilm-i zāhir ālet-i rūhanīdür anıñla 'amel itmeden 'indiyyāt kullanup 'ameliyle 'ucb idüp enāniyyetle şāhib-taşarruf da'vāsın itmek şeytānidür. Belki kemāl-i taşarrufın teslim idüp kalb-i

selimdür. Nitekim Haķķ celle ve 'alā buyurur Hābībine: 15 eger bu maķāmdan ilerü dā'ire olaydı Hāzret-i Sultān'a ol derece teklif olurdu. Zirā kalb-i selim dā'ire-i itlāķdur. Cemī' kayddan müberrā olup her hālde maķabbetu'llāh ile mesrürdür. Allāhümme'rzuķnā bi hürmeti hābībike yā Mu'īn. Geldük imdi bir kimesne şıfat-ı hayvāniyyetle muttaşif iken ve eşgāl-i dünyā ile mağlūl ve maķabbet-i dünyāya mübtelā iken ve efkār-ı fāsīde ile tārīķ-i meb'ūd iken bir mübārek sā'at rast gelüp tecellī-i ilāhiden bir şemme tūlū' idüp gāh zā'il olsa. Öyle olıcaķ ol kişi cānib-i Haķķ'dan bir miķdār lezzet almış olur. Fe-emmā ķanā'at idemeyüp ol cānibe yine ārzü ve hevves idüp namāza şürū' ider ki yine ol lezzet-i rūhānī müyesser olup eşgāl-i dünyā ve efkār-ı hayālāt zā'il ola diyü. Ve in'ām ve ihşān idüp zühd ü taķvā ve vera' ve tesbīh ü tehlil ve evrād u ezkāra meşgūl olur. İmdi bu tātlerin her birinde bir şevāb ve bir fażilet olmağıla gönül yine varlığın elden koyup dünyā maķabbetin elden bırakmayadur.

Nitekim Hāzret-i Sultān-ı Enbiyā buyurdu: 16. Pes tālīb kendü vücūdına nazar eyledi. Gördi ki maķabbet-i dünyā ihātā eylemiş. Zirā ki her 'amel işler efkār-ı dünyā andan hālī olmaz. Ve hem bir kimesne ne deñlü ihfā ile tāt ve ezkār ider ise yine eşgāl-i dünyā elbette tūlū' ider. Ammā cehr ile kırā'at-i Qur'an ve zikru'llāh eylese bir miķdār tenezzül ider ol mertebe efkār u eşgāl gelüp zuhūr eylemez. Öyle olsa ihfā ile ve izhārda tefāvüt oldu. Anıñcün tālīb daħı cehr ile zikru'llāha başladı. Zirā efdālü'z-zikr lā ilāhe illa'llāh diyü buyurulmuşdur. Hāzret-i Sultān-ı Kevneyn'den anuñcün cemī'-i meşāyih ve ehl-i sülük daħı lā ilāhe illa'llāh kelimesiyle irşād iderler. Zirā seyf-i Haķķ'dur nefsi emmāreyi zebūn ve helāk iden lā ilāhe illa'llāh kelimesidür. Her ne deñlü darb ile ve cehr ile tevħid olursa bir mertebe şevķ-i ilāhī zuhūr ider ki külliyyen hevā-yı nefsanī ve āgrāz-ı shehvānī ve māsivā selb olur. Ol hālde dervīş semā itmek degül belki kendüyi āteşe atmağā cā'iz görür. Ol lezzetle rūhın telsim ide. Ammā rızā-yı Haķķ'a muvāfiķ olmasa teslim olunmaz. Nitekim

buyurulmuşdur: 17. Eger dervīş cemī'-i zamānda teşevvuķ-ı ilāhiyyeye yetişüp anuñla ķarār tutsaydı cemī'-i tekellüfātdan berī olup meczūb ķalaydı. Nitekim hikāyetde gelür. Meşāyih-ı kibārdan biri deñizden yürüyüp suya batmazdı. Nā-gāh bir gün āb-ı zemzemden āb-dest alurken (**Varak 58b**) kuyuya düşüp boğulayazdı güçle çıkardılar. Eħibbā cem' olup didiler ki: Yā şeyħ siz deryāda gezdiiñiz hergiz deryāya batmazdıñız. Şimdi ne ħikmetdür ki bu deñlü şuda helāk olayazdıñız. Cevāb

virüp didi ki Hāzret-i Resülü's-şāķaleyn buyurmuşdur ki: 18 İmdi Hāzret-i İmāmü'l-ķibleteyn daħı gāh aşhāb ile şoħbetde gāh Fāţimatū'z-zehrā ile 'izzetde ve gāh gāh hātūnlarıyla maķabbetde idi. Añlar her hālde olsalar tāt idi. Zirā cemī'-i hālleri rızā-yı Haķķ'a muvāfiķ idi. Haķīķatde dervīş oldur ki tevħidi şafā-yı kalb ile idüp zulemāt-ı nefsanīyye zā'il ola. Maķabbet-i ilāhī tūlū' idüp ol zamānda ne hālde ise sükūnet zamānında daħı ol hālde ķarār eylemege sa'yide. Her söz ki söyler müşāhabet-i ilāhī ve her 'amel ki işler 'amel-i şālih ve her nazar ki ider haķķānī ola. Ve kendi 'aybına nazar idüp ayrık kimesne noķşānun gözetmeye. Ve Haķ te'ālā hāzretlerinüñ maħlūķuñ ħor u haķir tūtmaya kendi nefsinı eyü bilüp Şaluslık şatmaya. Cidd ü ceħd idüp bir maħlūķuñ göñlin āğrıtmaya. Ve 'aķlı irmedigi yerde ehlu'llāh hāliline inkār itmeye. Ķamu haķķuñ zaħmın çeke kendi yükün kimesneye yükletmeye bu fānī dünyā için kimesne ile ceng ü cidāl itmeye. Ve rızā-yı Haķķ'ı gözedüp kendi hevāsına tebā'iyet itmeye. Ve her ne ki gelse Haķķ'dan bile maħlūķdan bilmeye. Ve her tāt ki ider ihlāş ile ide. Riyā ķatmaya. Ve selb-i māsivā idüp Haķ'dan ğayrıya maķabbet (**Varak 59a**) itmeye. Ve haķ yolu koyup egri yola ğitmeye. Kendi nefsiyçün kimesne hātırın yıķmaya. Haķķ yolına mālin ħarc ide. Ğayrıya taģıtmaya. Her hālde kalbini pāk ide şekk ü gümān itmeye. Ve nefsi divin zabt u zebūn eyleye ki hergiz zuhūr itmeye. Pes imdi dervīşlikden murād bu maķāmātı tedric ile ceħd idüp tekmiil eylemekdür. Yoħsa mücerred dervīş olup ma'nide dil-rīş olan bu hāllerden ğāfillerdür. Anıñcün dimişler beyt:

15 "De ki: 'Allah dilemedikçe, ben kendime bile ne bir zarar ne de fayda verme gücüne sahibim.'" (Yunus 10/49) (Âyetin tamamı: De ki: 'Allah dilemedikçe, ben kendime bile ne bir zarar ne de fayda verme gücüne sahibim. Her milletin bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi, ne bir an geri kalabilirler ne de öne geçebilirler.)

16 Dünya sevgisi bütün kötülüklerin başıdır. Dünyayı terk etmek ise bütün güzelliklerin başıdır. (Beyhakı, C.7; 338/10501)

17 Cezbe, Rahmān'ın cezbelerinden bir parçadır. (Aclūnī, Keşfü'l-Hafā, 1/397)

18 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ve ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir. (Yılmaz, 1992: 115)

Arın pāk ol bu yolda olanuñ
Göze sürme çekerler hāk-i pāyüñ

Nitekim Hazret-i Haqq celle ve ‘alā buyurur: **الا ان اولياء النور لا خوف عليهم ولا هم يحزنون** ¹⁹ ilā āhiri āyeh. İmdi bu hāller evliyā hālidür. Kişi bu derecātı itmese vāsil-ı Haqq olmamak müyesser olmaz. Eger dünyāda tā‘at ü ‘ibādet idüp rızā-yı Haqq’ı bulup ehl-i kerāmet ve ehl-i velāyet olam dırsen ehlü’llāh etegin tıttup ve her hālīne muṭī‘ olup işiginde nefsuñı tarh idüp kurbān eyle. Ola kim sen daḥı maḥbūl-i Haqq olup vāsil olasın. Şöyle ki bu fānī dünyādan maḥabbetüñ tefrīk itmeyüp ihlāsla ‘amel itmeyesin. Bu nefsi emmāreñ işlāh idüp nefsi marziyye maḥāmına iletmeysesin. Yevm-i kıyāmetde mizānda tartılup ḥayr u şer su’āl olunup farīku fi’l-cennetün ve farīku fi’s-sa’ir olduḡu zamānda ḥālūñ ne

ola. İmdi cehd idüp ḡaflet perdesin yırt. **موتوا قبل ان تموتوا** ²⁰ ḥadīs-i (Varak 59b) şerīfiyle ‘āmil olup şimdiden nefsuñle ḥesāblaşgör ki bugün hayrıñ mı çok şerriñ mi. Şöyle ki dār-ı dünyāda Hazret-i Haqq celle ve ‘alānuñ ‘ināyeti ve Hazret-i Muştafā ‘aleyhi’s-şalātü ve’s-selāmuñ şefā‘ati olup ḥimmet-i evliyāya tūş olasın. Anıñ terbiyesiyle nefsi emmāre Haqq’a lāyık idüp aḥlāk-ı zemīmeyi aḥlāk-ı ḥamīdeye tebdil idüp vāsil-ı Haqq olasın. Her kişi su’āl ü cevāb virmekde nice biñ yıl ‘azāb u miḥnet göreler. Sen bilā-ḥisāb velā ‘azāb min eyyi bābin sāy cennete girenlerden olasın. Gel imdi ḥālūñi evliyā ḥālīne beñzedüp leyley ve nehāren ‘ibādete mücidd ol. Nitekim Hazret-i Peyḡamber ‘aleyhi’s-selām

buyurdi: **الديناسة جعلها طاعة** ²¹. Çünki adın mü’mindür cemī‘ yaradılmış şerrinden ve keydinden emān olsun. Münāfık şıfatların terk idüp mü’mīn şıfatıyla muṭṭaşif ol. Nitekim Hazret-i Sulṭānū’l-kevneyn

buyurdi: **كان المؤمن كالعسل. وكان المنافق كالخمر** ²². Sen daḥı diliñ pāk eyle yalāndan ve ḡybetden ve bühtāndan ve mesāviden ve mālāya‘niden. Nitekim bir kimesneye cenābet vāqı‘ olsa cemī‘-i a’zāsın yuyup pāk eylemek şu ile lāzımdır. Eger bir miqdār yerine şu doḡunmayup kuru kalsa pāk olmaz. İmdi sen daḥı sār a’zāñı imsāk itdüklerin fā‘ide ne oldu ki diliñ ḥarām ve fuḥşıyyāt söylemege mu‘tād olup lezzet almışdır. ‘Ale’l-ḥuşuş mevzi‘-i imāndur. Eger (Varak 60a) imān ve eger küfr dil ile ma‘lūm olur. Ḥayr u şer ve ḥaḡ u bātıl ve ḥelāl ü ḥarām bunları daḥı beyān ider. Zīrā dil maḥām-ı şerī‘ atdür. Cemī‘-i nesne şerī‘ atle temiz olur. İmdi zāhirüñ şerī‘ atle temiz eyle ve bātınuñ maḥabbetu’llāh ile temiz olur.

Hazret-i Haqq celle ve ‘alā buyurmuşdur: **وتلجوا الحق وزهقوا الباطل** ²³. İmdi ḥaḡ zuhūr itmeyince bātıl zā‘il olmaz. Nitekim gün toḡmasa gıce zulmeti zā‘il olmaz. İmdi sen daḥı ḡasāvet ü gussa ve ḡam u efkār ve eşḡāl ü arzū ve heves ve mā eşbehehu zālīk. İmdi zulümāt nefsanıyyedür. Tamām mertebe ḡarār bağlamışdır. Ḳolaylık ile sen bu hevā vü zulümātı ref‘ idemezsin. Gerekdür ki leyley ve nehāren ‘itā‘ate ve ‘ibādete ve evrād u ezkāra döne döne tekrār-be-tekrār meşḡul olup müdāvemet itmek lāzımdır. Ola kim bir mübārek sā‘at rāst gelüp feyz-i Rabbānī zuhūr idüp bu cümle kudrāt-ı nefsanıyye ve cismāniyye ref‘ olup mışr-ı vücūduñ münevver ola. Yoḡsa bu mezmüm şıfatlar sende mevcūd iken sen nice mü’mīn ve muvaḥḥid olasın. Zīrā bir ḡabın içi tolu ḥamr iken taşrasın yumaḡla içindeki murdār pāk olmaz. Yine bayaḡılayın ḡamrdur. İmdi anuñ içindekini taşra döküp döne döne şöyle yuyasın aşla anda murdārılık izi ḡalmaya. Pes senüñ vücūduñ daḥı murdār ile tolmış ḡaba beñzer. Tā içindeki şıfat-ı şeyṭāniyyeyi taşra atup gidermeyince maḥabbet-i ilāhī ṡulū‘ itmez. Her kim bu ma’nāyı (Varak 60b) añlayup nefsi emmāreyi tebdil ve işlāh itmegiçün dönse ve ḡalkısa cā‘izdür. Nitekim bir kimse ḡaşmı ile savaşıırken ḡāḥ ḡovar ḡāḥ ḡaçar ḡāḥ döner ḡāḥ segirdir ḡāḥ durur. Her kişinüñ bir murādı ve bir niyyeti vardır. Ammā lu‘b u lehv ve maşḡaralık ve hevā olıcak ol vech ile ḡareket ḡarāmdur. Ammā anuñ daḥı dilinde zıkrü’llāh olsa ümmiddür ki Allāh te‘ālā ol esmā-i ḡüsnā berekātında tebdil idüp kendi rızāsına muvāfık ide. Zīrā bir kişi meyḡānede ve bozaḡānede çağırup fuḥşıyyāt söylemekde zıkrü’llāh meclisinde devr ü semā‘ itmek

evlādur. Nitekim Haqq sübhānehu ve te‘ālā Kelām-ı Ḳādīmī’nde buyurur: **وما الحياة الدنيا الا لعب ولهو** ²⁴. Pes çünkim dünyā diriligi oyun olıcak dünyā için oynamaḡdan āḡiret için oynamak evlādur. Zīrā cemī‘ maḡlūḡātūñ ḡareketi dünyā içündür. Öyle olıcak hiç oynamaz kimse yokdur. İmdi bir kişinüñ niyyeti oyun olsa her ne vech ile ḡareket itse oyun olur oyundur namāz daḥı ḡılırsa. Ammā bir kimesnenüñ niyyeti ‘ibādet ve nefsi ile mücāhede itmek olsa her ne ṡarīḡle ḡareket itse cā‘izdür. Cemī‘-i eşyā ki Allāh tebdāreke ve te‘ālā ḡaḡ eylemişdür külliyyen ḡareketdedür. Zīrā evvelinde Hazret-i Haqq celle ve ‘alā kün

¹⁹ “Bilesiniz ki, Allah’ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de.” (Yunus 10/62)

²⁰ Ölmeden önce ölünüz. (Yılmaz, 1992: 128)

²¹ Dünya bir saattir, onu taatle geçirin. (Eşrefoḡlu Rūmī, 1269; s.42)

²² Mü’mīnin dili bal gibi ve münāfığın dili şarap gibidir.

²³ “De ki: ‘Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl, yok olmaya mahkumdur.’ (İsra 17/ 81)

²⁴ “Dünya hayatı ancak bir oyun ve bir eğlencedir. Elbette ki ahiret yurdu Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?” (Enam 6/32)

diyü emr idicek ol şadādan cemī'isi cenne gelüp hareket eylemişdür ki anuñ şevkinden bir lahza hālī degüllerdür. Lākın insān-ı za'if ğaflet uykusından gözün açmaz ki bu sırta vākıf ola. (Varak 61a) Göre ki kendi dağı hareketden hālī degül imiş. Nitekim Qur'an-ı Şerif'de gelür:

وان من نبي الا يسبح بحمده ولكن لا يقفون لسبحهم

25. İmdi ceng ü cidāl-i dil bilinmedigindendir. Eger bu maḥlūk birbirinüñ hālīn bileydi ašlā ceng ü muḥālefet olmayup ḥuzūr-ı kalb ile dirlık sürelerdi. Nitekim āḥir zamānda Deccāl ḥurūc idicek Ḥāzret-i 'İsā 'aleyhi's-selām emr-i Ḥaḥḥ'la gökyüzinden nüzül idüp Deccāl'ı katl itdükdün soñra oğlān yılān ile oynaya. Ve deve arslān ile ve koyun kurd ile yürüyüp birbirine zarar irüşdirmeye. İmdi senüñ vücūdında dağı nefsuñ deccālī ḥurūc eylemişdür. Muttaşıl hevā vü hevesde olup vücūdun fesāda virüp helāk ideyor. İmdi 'İsā nefeslü bir kişi bulmaḥ gerekdür ki 'ināyet-i Ḥaḥḥ'la ol nefs deccālīnuñ himmet kılıcıyla başın kesüp anuñ şerrin ve fesādın ol vücūdān kaldıra. Andan soñra ol vücūd dağı fışkıdan ve fesāddan bi'l-küllīye müberrā olup 'ālem-i nefsanīyyeden 'ālem-i rūḥāniyyete 'urūc ider. Her 'amelī 'ibādet ve her sözi zikru'llāh ve her nazarı ḥaḥḥānī olur. Ve cemī'-i eşyānıñ esrārına muḥtālī olup 'arif-i billāh olur. Ve kendi vücūdundaki tecellī-i ilāhīyi müşāhede idüp anuñla mesrūr olup cemī'-i nuḥḥi tevḥīd-i şırf olur. Vücūd katresin ḥaḥḥikat deryāsına işāl (Varak 61b) idüp maḥv ider. Ol ḥālde cemī'-i taşarrufı ḥükmu'llāh olur. Ol ḥālde buyurulmuşdur:

وبى ببطش وبى بهرو وبى بطق وبى بى وبى بىبع

26. Ve dağı Kelām-ı Qādīm'de buyurur:

الهم ارجل يسون بها العلم ابر ببطشون بها العلم ازان يسعون بها

27. Bu ma'naları fehm idüp kendüye gelüp sākın olur. Ol vaḥt hareketden dağı dönmekden murād bu idigi bilinür. Zīrā dimişler evvelūhā cünün ve evsaṭuhā fūnūn ve āḥirūhā sūkūn. Yoḥsa devr ü semā' ve hareket tekmiḥ degüldür belki mübtedīye ta'limdür. Meşrebine göre şerbetdür. Nice ādem vardur ki semā'a ve harekete ve devre ihtiyācı yoḥdur. Ve nicesi dağı 'ilimle terbiyete ve nicesi muşāḥabetle ve nicesi evrād u ezkār ile ve nicesi ḥayrāt u ḥasenāt ile ve nicesi şamt u cū' ile ve nicesi tecerrüd ve tezellül ile ve nicesi te'ehhül ile görmez misin

şerī'atde bir ere dört 'avrat almaḥ cā'iz oldı teskīn-i nefsiçün. İmdi الطرف الى بعد انفس الخلاق 28 diyü buyurulmuşdur. Bunuñ gibi esrārı bilmek ve söylemek bizim gibi ednā hālī degüldür. Bil ki ehlu'llāh ḥālīdür. Zīrā Ḥāzret-i Peyğamber 'aleyhi's-selām buyurdi:

الشرعة اقوالى والظهير افعالى والمعرفه ايمانى والحققة حالى

29. Çünki ḥaḥḥikat-i hālī Ḥāzret-i Sulṭān'a maḥşuş olıncak ḡayra müyesser degüldür. Her kim kendi hālīne maḡrūr olup kerāmetüm ve velāyetüm ve muḥarrebetüm var dise ol dağı ḥaṭādur. Zīrā iyilik kişinüñ kendi hālī degüldür fazl-ı Rabbānī ve hidāyet-i sübhāniyedür ki:

30. F'efhem ancaḥ kula lāzım olan emre imtişāl ve menhīden ictināb idüp beyne'l-ḥavf ve'r-recā şābit-ḳādem olup mü'minüñ ḥāṭırın yıḳmaḥdan şaḳın. Zīrā Ḥāzret-i

'aleyhi's-selām buyurmuşdur: قلب المؤمن بيت الله وعرشه ووطنه 31 ve hem Ḥāzret-i 'aleyhi's-şalātü ve's-selām dağı şıfatları aḥsen-i ḥulūḥ idi. İmdi ümmetine lābüdd ve lāzımdur ki her mü'minüñ (Varak 62a)

yüzine rüşen baḳup gökcek söz söyleye. Zīrā عوض المؤمن كدمه 32 buyurulmuşdur. Ḥattā bir yerde dağı

Muḥammed 'aleyhi's-selām buyurmuşdur: من اذكى ذمياً فقد اذانى 33. Ne mertebe merḥamet itmişlerdür. Kāfīre dağı bilā-sebeb ezā ve cefā itmegi cā'iz görmeyicek yā sen bir mü'mine ḥuşuş-ı dūnyā için ezā

idüp ne mertebe taḳarrüb bulasın. Zīrā من بطع الرسول فقد اطاع الله 34. Ḥāzret-i İmāmü'l-ḳibleteyn ve Hümāmü'l-merveteyn ve Ceddü'l-ḥasaneyn ve Sulṭānü'l-kevneyn ne 'amel itdiyse sen dağı aña göre 'āmil ol ki anuñ şefā'atinden maḥrūm olmayup merḥūm olasın.

25 "Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar Allah'ı tespih ederler. Her şey O'nu hamd ile tespih eder. Ancak, siz onların tespihlerini anlamazsınız. O, Halim'dir (hemen cezalandırmaz, mühlet verir), çok bağışlayandır." (İsra 17/44)

26 Artık o benimle duyar, benimle görür, benimle tutar, benimle yürür. (Buhārī, Rikāk, 38)

27 "Onların yürüyecek ayakları mı var? Yahut tutacak elleri mi var, ya da işitecek kulakları mı var? De ki: 'Haydi, çağırın ortaklarınızı, sonra bana tuzak kurun da bana göz açtırmayın bakalım!'" (Araf 7/195)

28 Allah'a giden yollar, maḥlūkatın nefesleri sayısındadır. (İbni Arabī 3: 549)

29 Şeriat sözler; tarikat fiiler; hakikat haller; marifet de servetin başıdır.

30 "İşte bu, Allah'ın lutfudur. O'nu dilediğine verir. Allah büyük lutuf sahibidir." (Cuma 62/4)

31 Mü'minin kalbi Allah'ın evidir, arşıdır, hazinesidir. (Aclūnī, II: 129-130)

32 Mü'minin ırzı kanı gibidir.

33 Zimmiye eziyet eden, bana eziyet etmiş olur. (Ebū Dāvūd: 31-33 / 3052)

34 "Kim Peyğamber'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur." (Nisā 4/80) (Āyetin tamamı: Kim Peyğamber'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik.)

Temmetü'r-risâle

KAYNAKÇA

Aclûnî. II; 129-130.

Aclûnî. Keşfü'l-Hafâ, 1/397.

Altunsu, Abdülkadir (1972). *Osmanlı Şeyhülislamı*, Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Avâli'l-Liâli, C.4.

BAYSUN, M.C. (1997). *Cemâlî. İslam Ansiklopedisi* (C.3), Eskişehir: MEB Yayınları.

Beyhakî, Şuabu'l-îmân. C.7, s.338/10501, Beyrut.

Buhârî, Rikâk, 38.

Ebû Dâvûd, Harâc, 31-33 / 3052

Eşrefoğlu Rûmî, (1269). *Müzekki'n-nüfûs*, Haz: Mehmed Recâî, İstanbul.

Hayrullâh Nedîm Efendi, (2007). *Şeyhülislam Zenbillî Ali Efendi*, İstanbul: Çamlıca Basım.

Hoca Sadettin Efendi, (1979). *Tâcü't-Tevârih*, Yalınlaşturan: İsmet Parmaksızoğlu, C.5, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

İbn Mâce, Zühd, 9.

İbni Arabî, *El-Fütuhâtü'l-Mekkiyye*, C.3

Kur'ân-ı Kerîm Meali, <http://kuran.diyaret.gov.tr> (ET: 04.02.2013)

Mecdî Mehmed Efendi, (1989). *Şakaik-ı Nu'mâniye ve Zeyileri-Hadaiku's-Şakaik*, Neşre Haz: Abdülkadir Özcan, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Müstakimzâde Süleyman Saadeddin, (1978). *Devhatü'l-Meşâyih Osmanlı Şeyhülislamlarının Biyografileri*, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Müslim, Birr, 33.

YILMAZ, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

EKLER

فوق من رست بولاسه دیه . اندی که در بعضی فردی جائزده فلما
 عداوت و عرض و کین طوق و کلام . بلکه سکت این حرکت حقیقی
 و کلامی که به تشبیه و تأکید در . این بعضی است . و در بعضی تا گفته
 مشطاکه سز و معنی . فواید . اند که حضرت حق جل و علاوهم قزوه
 حضرت علی السلام حناقیقی بود که بعد از شرح این شرح . حوت سوزی
 حوت حرکت خلق خطا که در تشبیه است . اما حرف اولی
 نواب ای . بود که معلوم اولو که حضرت منس علی السلام حکیم است
 ایکن حضرت حرکت سز و اخف اولی های . یا حرفه خلقی بود
 ادنی فواید که کفر که زنی کین و کبر و کین و بعضی و حسد و انکار
 تجدید بود که بی نفس نامه . مستطابید طلوب با بعضی کین
 عواطف و اسرار منس . ایروید مطیع اولی منس اولی
 بو طریقی کین و کلام . بلکه تا کلام و افرادید و کین و کلام
 و تشبیه اولی منس و اخف اولی نامه . زیرا یک کلام بر کلام
 خدی بود که . بر لک نید و کین بنابر . اما بر کلامی هانی جلور
 اینچونیم بر کلامی کین که در کلام مشهور . اما کلام
 و فی کلامی بر بعضی کین . بلکه باطن معانی کین جلور . اما
 علم اسرار که علم اسرار . که در اخف اولی و اولی های . ایروید
 علمای ایروید . ایروید باطن علم معانی . و خوانی منس . اما
 علمای علمای بود که خطا که کلام که تربیت اولی نفس نامه

فوق من رست بولاسه دیه . اندی که در بعضی فردی جائزده فلما
 عداوت و عرض و کین طوق و کلام . بلکه سکت این حرکت حقیقی
 و کلامی که به تشبیه و تأکید در . این بعضی است . و در بعضی تا گفته
 مشطاکه سز و معنی . فواید . اند که حضرت حق جل و علاوهم قزوه
 حضرت علی السلام حناقیقی بود که بعد از شرح این شرح . حوت سوزی
 حوت حرکت خلق خطا که در تشبیه است . اما حرف اولی
 نواب ای . بود که معلوم اولو که حضرت منس علی السلام حکیم است
 ایکن حضرت حرکت سز و اخف اولی های . یا حرفه خلقی بود
 ادنی فواید که کفر که زنی کین و کبر و کین و بعضی و حسد و انکار
 تجدید بود که بی نفس نامه . مستطابید طلوب با بعضی کین
 عواطف و اسرار منس . ایروید مطیع اولی منس اولی
 بو طریقی کین و کلام . بلکه تا کلام و افرادید و کین و کلام
 و تشبیه اولی منس و اخف اولی نامه . زیرا یک کلام بر کلام
 خدی بود که . بر لک نید و کین بنابر . اما بر کلامی هانی جلور
 اینچونیم بر کلامی کین که در کلام مشهور . اما کلام
 و فی کلامی بر بعضی کین . بلکه باطن معانی کین جلور . اما
 علم اسرار که علم اسرار . که در اخف اولی و اولی های . ایروید
 علمای ایروید . ایروید باطن علم معانی . و خوانی منس . اما
 علمای علمای بود که خطا که کلام که تربیت اولی نفس نامه

را من کل خطیته . کلامی که در بعضی فردی جائزده فلما
 عداوت و عرض و کین طوق و کلام . بلکه سکت این حرکت حقیقی
 و کلامی که به تشبیه و تأکید در . این بعضی است . و در بعضی تا گفته
 مشطاکه سز و معنی . فواید . اند که حضرت حق جل و علاوهم قزوه
 حضرت علی السلام حناقیقی بود که بعد از شرح این شرح . حوت سوزی
 حوت حرکت خلق خطا که در تشبیه است . اما حرف اولی
 نواب ای . بود که معلوم اولو که حضرت منس علی السلام حکیم است
 ایکن حضرت حرکت سز و اخف اولی های . یا حرفه خلقی بود
 ادنی فواید که کفر که زنی کین و کبر و کین و بعضی و حسد و انکار
 تجدید بود که بی نفس نامه . مستطابید طلوب با بعضی کین
 عواطف و اسرار منس . ایروید مطیع اولی منس اولی
 بو طریقی کین و کلام . بلکه تا کلام و افرادید و کین و کلام
 و تشبیه اولی منس و اخف اولی نامه . زیرا یک کلام بر کلام
 خدی بود که . بر لک نید و کین بنابر . اما بر کلامی هانی جلور
 اینچونیم بر کلامی کین که در کلام مشهور . اما کلام
 و فی کلامی بر بعضی کین . بلکه باطن معانی کین جلور . اما
 علم اسرار که علم اسرار . که در اخف اولی و اولی های . ایروید
 علمای ایروید . ایروید باطن علم معانی . و خوانی منس . اما
 علمای علمای بود که خطا که کلام که تربیت اولی نفس نامه

اصلاح ایروید در بعضی مقامات سلوک است . و عواطف اولی
 حائزید . و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس .
 صاحب معرفت و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس .
 ایروید قلب سید . و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس . و عواطف اولی منس .
 کلامی که در بعضی فردی جائزده فلما
 عداوت و عرض و کین طوق و کلام . بلکه سکت این حرکت حقیقی
 و کلامی که به تشبیه و تأکید در . این بعضی است . و در بعضی تا گفته
 مشطاکه سز و معنی . فواید . اند که حضرت حق جل و علاوهم قزوه
 حضرت علی السلام حناقیقی بود که بعد از شرح این شرح . حوت سوزی
 حوت حرکت خلق خطا که در تشبیه است . اما حرف اولی
 نواب ای . بود که معلوم اولو که حضرت منس علی السلام حکیم است
 ایکن حضرت حرکت سز و اخف اولی های . یا حرفه خلقی بود
 ادنی فواید که کفر که زنی کین و کبر و کین و بعضی و حسد و انکار
 تجدید بود که بی نفس نامه . مستطابید طلوب با بعضی کین
 عواطف و اسرار منس . ایروید مطیع اولی منس اولی
 بو طریقی کین و کلام . بلکه تا کلام و افرادید و کین و کلام
 و تشبیه اولی منس و اخف اولی نامه . زیرا یک کلام بر کلام
 خدی بود که . بر لک نید و کین بنابر . اما بر کلامی هانی جلور
 اینچونیم بر کلامی کین که در کلام مشهور . اما کلام
 و فی کلامی بر بعضی کین . بلکه باطن معانی کین جلور . اما
 علم اسرار که علم اسرار . که در اخف اولی و اولی های . ایروید
 علمای ایروید . ایروید باطن علم معانی . و خوانی منس . اما
 علمای علمای بود که خطا که کلام که تربیت اولی نفس نامه

کعبه نفس اماره شریف و امین انجمن قوت و خالق
 جا زود . شکر برکتش برکتش برکتش که تو را که خالق
 که تو را که خالق برکتش برکتش برکتش که تو را که خالق
 وارور . اما قلب و سحر لایق و یونانی و لایق و لایق
 هر امر در . اما آنکه دق و بلنده ذکر ناما اوله امید و کرمه
 اول اسما جستی بر کاشنه شریف اید و بکنی . مشا ستمانی
 اید . زیرا برکتش بخانه ده و یونان و ده جان و بکنی شکر
 ذکر ناما ستمانه دور و سماع اینک اولی در . شکر جستی
 و قضا کلام فریده بود . و ما لیبنا لولیا الالعاب و لوب . پس
 چونک دنیا در پیشک و یونان اوین دنیا ایچون او بنا مقرون افرت
 ایچون او بنا مقرون اولی دره زیرا ایچون خلق قاضی کرمه دنیا ایچون
 او بنا ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 اوله هرزه و چندی کرمه ایچون اولی او یونان و لور او یونان و لور
 فیلسوف . اما کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 اوله هرزه و چندی کرمه ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 دنیا خلق ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 و علان کرمه ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 کرمه ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 کرمه ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون
 کرمه ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون ایچون

کوره کندی دق کرمه ن حالی و کل ایچون . شکر کرمه ن لایق
 کلور . و ان من یحی الا شکر کرمه و کلن لا یقوتون الا شکر کرمه
 جنگل و جمال دین یحی کرمه ذکر . اگر بو خلق بر بکنی صانع
 بیدری اصلاح جنگل و حیالفت اولیو سحر و شکر اید و بکنی
 سوره لری . شکر کرمه نمانده و جمال فرج اید کرمه ن
 عیسی علیه السلام امر حقه کرمه نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 قتل اید کرمه نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 اید و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 ستم و چوندنه دق نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 بهر او هرزه اولوب و چوندنه فساد و هرزه بکنی نمانده
 یور . امده عیسی نفس کرمه نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 حقل اولی نفس و جانک نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 شکر و نمانده اول و چوندنه فالدیر . انون کرمه نمانده اول
 و چوندنه نفس و نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 نفس نمانده و نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 و هرزه و کرمه نمانده و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 امرادنه مطلع اولوب عارف با مده اولوب . و کرمه نمانده و بکنی
 بکنی اولی فی ستمایه اید و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی
 نمانده صرف اولوب . و هرزه و بکنی نمانده و بکنی نمانده و بکنی